

Preden se odpravite na banko ali po nasvet k strokovnjaku, opravite domačo nalogo in preverite trenutno finančno stanje: kakšni so mesečni prihodki in odhodki, ki vključujejo nujne življenjske stroške, mesečni obrok posojila, limite na karticah in drugo. Označite dolgove, ki bi jih lahko najprej odplačali. / foto: iStock

V TEŽAVAH NISTE SAMI, VENDAR ČAROBNE PALICE NI

Polovica Slovencev v fazi otroka

Za rešitev iz finančnih zagat sta potrebna odločenost in vztrajanje

Tjaša Lampret

Eno od točk, na kateri številni klencom pod težo sprejemanja napačnih ali nepremišljenih odločitev, je področje finančne pismenosti oziroma na kratko - ali znamo ravnati z denarjem ali ne. Tako kažejo podatki, po katerih se glede sposobnosti sprejemanja pravih finančnih odločitev polovica Slovencev uvršča v obdobje otroka in mladostnika.

Ne, mladosti v tem primeru ne štejemo za pozitivno lastnost. Konkretno namreč to pomeni, da po-

rabimo več, kot zaslužimo. Da z denarjem ne znamo ravnati, živimo od plače do plače, nismo likvidni, čez mesec si pomagamo s kreditnimi karticami, izrednimi limiti, poleg stanovanjskih kreditov nas bremeni morda še potrošniški in komaj kaj privarčujemo ali celo nič. Se najdete v opisu? Niste edini, v obdobju otroka in mladostnika je kar 51 odstotkov Slovencev in Slovenk, podatke nedavne raziskave na tem področju navaja Ana Vezovišek, specialistka za financiranje in osebni proračun. Kar nikakor ni ne odgovor ne izgovor, s katerim bi se morali zadovoljiti, saj posameznika izguba službe ali že večji nepričakovani strošek takoj pahne v dolgove in zniževanje življenjskega standarda.

Kako se ob slovenskih pregovorno nizkih povprečnih plačah izogniti življenju od plače do plače? Vezoviškova pravi, da primerjave z drugimi državami ne dela, saj vedno izhaja iz odstotkov, koliko denarja dobimo. Pomembno je, kako znesek prihodka razporedimo. Situacije so različne: par, pri katerem vsak zasluži po 1100 evrov neto na mesec, lahko živi lepo, medtem ko bo drug par tarna, da s tem ne more živeti, izkušnje glede višine mesečnega prihodka stne Vezoviškova. Pravi, da je smiselno stodstotni prihodek razdeliti na okvirje, ki jih ne smemo preseči: strošek bivanja (vključno s kreditom za stanovanje, tekočimi stroški porabe in upravljanja) naj ne presega 30 odstotkov, medtem ko je za vozilo priporočljivo nameniti 15 odstotkov. »Če namenimo 20 ali 30 odstotkov samo za avto (kar v razdelitvi stroškov na letni ravni vključuje servis, gorivo, tehnični

Kdaj do stanovanja

Kako naj v času napihnenih cen nepremičnin do lastniškega stanovanja pridejo mladi? Najpomembnejša sta priprava in premislek, ali smo projekt sposobni izpeljati ali ne. Konkretno: najprej nič več življenja od plače do plače, v drugem koraku poskrbeti za (finančno) varnostno rezervo in v nakup z vsaj 20 odstotki lastnih sredstev. Pred nakupom nepremičnine naj mladi vsaj šest mesecev od prihodka »dajo na stran« enak znesek, kot bi znašal obrok kredita, »da bi občutili, kaj jih čaka naslednjih dvajset, trideset let.« Na ugovore mladih, češ, zakaj ne v nakup nepremičnine, če je danes že mesečna najemnina enaka obroku kredita, Ana Vezovišek odgovarja, da v večini primerov to ne drži. »Vprašajmo se, koliko bi stanovanje v preseljenosti, ki ga danes najemamo, stalo na trgu. V večini primerov bi bil obrok za kredit višji od današnje najemnine. In če nimamo nič privarčevano, bomo vsekakor presegli znesek najemnine, saj bomo stanovanjskemu morali prističi še en kredit, ki ne bo mogel biti na dobo 30 let. Tako se začne kolobarjenje, podganja dirka, ko jemlješ kredit na kredit, da lahko prideš do nepremičnine, in to je nevarno.« Še ena napaka: pogosto v nakup usmerimo vse prihranke in varnostno rezervo. Kaj sledi ob nepredvidenem dogodku? Nimamo denarja in posegamo po kreditih. In še najbolj črn scenarij, ki lahko pripelje do izgube strehe nad glavo: kredita ne moremo več odplačevati, vrednost nepremičnin na trgu pa upade, kar pomeni, da svoje nepremičnine ne bomo mogli prodati in zanjo iztržiti vsaj vrednosti kredita. V času prenapihnenih cen je smiselno razmisliti, ali plačevati pretirane zneske najemnine in kredita ali se je bolje v draga mesta voziti.

pregled), nam zmanjka druge in, na primer, ne moremo na dopust. Če bi ljudje izhajali iz tega in se tako zadolževali, večjih težav praviloma ni, ker živijo v okviru svojih zmogljivosti.«

Kam gre denar?

Vsaka kategorija, ki jo presežemo, pomeni, da bo prej ali slej zmanjkalo denarja za druge kategorije, še posvari Ana Vezovišek. »Če začneš s stanovanjskim kreditom v 50-odstotni obremenitvi prihodka in nadaljuješ z avtom s 30-odstotno obremenitvijo, od 1000 evrov ostane le 200. Kaj bo nekdo s tem počel čez mesec? Nič. Včasih se v glavah preveč ukvarjamo s tem, da imamo povprečno nizko plačo, bolj je na mestu vprašanje, kako ta denar razporedimo,« pomeni poznavanja razmerja med našimi stroški in prihodki poudari sogovornica. Pregled stroškov in prihodkov je prvi korak pri (s)poznavanju finančnega stanja in sposobnosti, preden se odpravimo v banko po kredit ali pa želimo zaradi finančnih težav poiskati nasvet strokovnjaka.

Eden večjih izzivov, s katerim se srečuje ob delu s strankami, je, da ne vedo, kam gre njihov denar. »Ni pomembno, koliko denarja imamo: ob nizkih prihodkih bomo rekli, da gre vse za položnice, ampak moramo vedeti, kam gre de-

nar. Če imamo višje dohodke, se z odhodki ne ukvarjamo pretirano, ker nam to ni pomembno. Ampak ob višjih prihodkih zelo hitro izgubimo občutek za denar, enako velja za vmesne zneske.«

Višja plača ni nujno rešitev finančnih zagat, saj bi morda višje plače pomenile še več zadolževanja, še pravi Vezoviškova, ki ob tem dodaja, da so pri stanovanjskem posojilu v najtežji situaciji ljudje z minimalno plačo in so lahko razmere, v katerih živijo, zelo kritične. Ta skupina bi po njenem mnenju morala biti upravičena do neprofitnega stanovanja z nižjo najemnino, kar bi jim zelo razbremenilo mesečne stroške.

Kaj smo pripravljene spreminiti

Pri reševanju finančnih problemov je velikokrat odvisno, katere korake smo sami pripravljene storiti. Primer: pokojnina 400 evrov in po drugi strani nepremičnina, ki je vredna 300.000 evrov. »V tem primeru oseba težko reče, da ne more preživeti, če pa bi lahko oddala del nepremičnine in lepše živela,« eno od pogostejših težav starostnikov opiše Vezoviškova.

Kaj pa upokojenici z nizko pokojnino, ki ne posedujejo vredne nepremičnine? »Ne moreš jim pametovat, 'zdaj delajta tako in tako'. Imajo omejene prihodke, običajno

► Ana Vezovišek, SPECIALISTKA ZA FINANCIRANJE IN OSEBNI PRORAČUN:

»Stanovanjsko vprašanje v Sloveniji je zelo žgoče, vendar ga ne moremo reševati s pretiranim zadolževanjem ljudi. Gre za vprašanje, ki bi ga v prvi vrsti morala reševati država. Kako? Tako, da na trg spusti večje število stanovanj oziroma vpliva na prazne nepremičnine. Poleg tega je treba urediti stanovanjsko politiko v delu neprofitnih stanovanj, namenjenih socialno šibkim in mladim. To lahko reši to vprašanje, ne pa da se bodo mladi zadolžili za 30 let.« / foto: Luka Gjuha

www.petroli.si

**VEČJA ZANESLJIVOST
V ZIMSKIH
RAZMERAH,
VEČ SVOBODE ZA VAS.**

Občutite jo z gorivom Q MAX IQ Diesel, ki zmanjšuje porabo in podaljšuje doseg vašega vozila.

NOVO IQ DIESEL
VISOKOKAKOVOSTNO GORIVO IZ PETROLA

**Q MAX
PETROL**